

PARS SECUNDA

DE PERFECTIONE BEATÆ MARIE

Perfectio B. Mariæ considerari potest 1° ab æterno et in mente Dei, id est in actu prædestinationis; 2° in variis prophetiis ac figuris quæ illam prænuntiarunt; 3° in statu viæ; 4° in termino. — Unde tot capita.

CAPUT PRIMUM

DE PRÆDESTINATIONE B. MARIE

Circa prædestinationem Deiparæ duplex præcipue occurrit questio resolvenda, nempe: 1° Utrum B. Maria fuerit prædestinata ad dignitatem Matris Dei ante vel post prævisum peccatum originale? 2° Utrum fuerit prædestinata ad hanc dignitatem ante vel post prævisa merita?

Sed illa quæstio de gratuitate præelectionis B. Mariæ sat intime connectitur cum quæstione de ipsius merito relative ad divinam maternitatem; idcirco unam ab altera non sejungendam esse judicavimus.

ARTICULUS PRIMUS

DE ORDINE ET GRATUITATE PRÆDESTINATIONIS B. MARIE

QUÆSTIO PRIMA. — *Utrum fuerit prædestinata ante vel post prævisum peccatum originale?*

Resp. In præsentī quæstione non inquirendum est utrum Verbum incarnatum fuisset etiamsi Adam non peccasset, sed inquiretur tantum utrum prædestinatio B. Mariæ fuerit absoluta vel conditionata, prout decretum Incarnationis fuerit absolutum vel conditionatum. Hinc

Dico : *Admisso decreto absoluto Incarnationis independenter a peccato originali, admittendum videtur B. Mariam fuisse absolute ad dignitatem Matris Dei præelectam.*

Prob. Christus, etiam Adamo non peccante, non tantum prædestinari debuit ut homo, sed ut filius hominis. Ergo B. Maria absolute prædestinata est ad dignitatem Matris Dei. — *Consequens patet.* — *Probatur antecedens.* Si ille modus incarnationis, scilicet ex femina, a Deo non fuisset præelectus, Adamo non peccante, certe quia includeret aliquam imperfectionem, ex peccato manantem. Atqui nullam includit imperfectionem, imo majorem exhibet ex parte Dei sapientiam et bonitatem. Ergo...

1° Nullam includit imperfectionem. — Nullo modo dedecet Christum, etiam in hypothese Adami non peccantis, fuisse viatorem et habuisse corpus statui nostro accommodatum, tum ut pro nobis mereretur, tum

ut suo exemplo viam ad beatitudinem nobis demonstraret;

2° Majorem exhibet ex parte Dei sapientiam et bonitatem. — Plurimæ enim congruentiæ quas supra recensuimus ut propugnaretur dignitatem matris Dei fuisse sapientissime alicui creaturæ collatam, haud minus afferri possunt in hypothese Adami non peccantis. Ergo... (Suarez, Disput. I, sect. III.)

QUÆSTIO SECUNDA. — *Utrum B. Maria fuerit prædestinata ad dignitatem Matris Dei ante vel post prævisa merita?*

Resp. Acriter controvertitur inter theologos. Varias eorum sententias breviter exponemus; sed ut facilius percipiantur quæ dicturi sumus, ad memoriam revocanda sunt varia theologorum placita circa arduas quæstiones de prædestinatione et merito.

Prima sententia. — Qui volunt B. Mariam nonnisi post prævisa merita fuisse ad dignitatem Matris Dei prædestinatam, ita ratiocinantur :

Ex sententia communi, gloriosa Virgo meruit dignitatem Matris Dei. Porro illa sententia stare nequit nisi supponatur ipsam fuisse post prævisa merita præelectam. Ergo... *Prob. min.* Meritum præcise in eo consistit ut voluntas divina inclinetur ex nostris operibus ad nobis conferendum præmium formaliter ut præmium; sed si Deus ab æterno, efficaciter, et independenter ab operibus B. Mariæ, ipsi conferre hanc dignitatem efficaciter decreverit, jam nullo modo voluntas ejus ex meritis gloriosæ Virginis inclinata est. Ergo... (Ita Vasquez in 3^a parte, disput. XXIII, cap. IV, 20.)

Secunda sententia. — Qui propugnant præelectionem ante prævisa merita, sic argumentantur :

Certum est primam gratiam B. Mariæ collatam nullam habere proportionem cum omnibus gratiis aliis hominibus concessis, namque fuit immunis a peccato concepta, et ab illo instanti donis omnino singularibus exornata. Porro nulla alia ratio afferri potest cur Deus Mariæ, potius quam alteri, tantam gratiam gratuito concesserit, et ipsi concedere efficaciter decreverit, nisi quia jam antea efficaciter decreverat ipsam gloriosam Virginem sibi in matrem assumere. Ergo... Præterea huic sententiæ omnino favent omnes sancti Patres et Doctores, qui semper supponunt ideo B. Mariam fuisse, ab incunabulis, omnibus gratiis exornatam, quia ad tantam dignitatem fuerat prædestinata; unde in bulla *Ineffabilis* legitur: « Deum ab initio et ante sæcula, unigenito Filio suo « Matrem elegisse atque ordinasse, tantoque præ « creaturis universis amore prosecutam fuisse, ut in « illa una sibi propensissima voluntate complacuerit. « Quapropter illam, longe ante omnes angelicos spiritus cunctosque sanctos, celestium omnium charismatum copia de thesauro Divinitatis deprompta « ita mirifice cumulavit, ut ipsa ab omni prorsus « peccati labe semper esset libera; etc. » Ex quibus verbis satis aperte constat ideo Deum ipsam præ cæteris gratiæ donis cumulasse, et præsertim ab omni labe præservasse, quia decreverat ipsam assumere sibi matrem. Ergo... Ita Suarez, qui tradit hanc sententiam ut certam (*de Incarnat.* vol. I, disput. x, sect. viii; et vol. II, disput. i, sect. iii); Lessius, Bellarminus, et alii.

Quoad argumentum prioris sententiæ, facile evertitur, distinguendo inter ordinem intentionis et ordi-

nem executionis, ut distinguunt illi theologi qui docent electos ad gloriam, fuisse prædestinatos ante prævisa merita (Suarez, lib. I, *de Prædestin.* cap. vii. et lib. II, cap. xxiii; Billuart, *de Gratia*, discut. iv, art. iv, § 3). Equidem in ordine executionis, aiunt, quando Deus de facto concedit præmium, requiritur ad salvandam notionem meriti ut illud conferat intuitu operum; sed in ordine intentionis, id est quando decernit tantum concedere præmium, non ita requiritur Deum moveri per merita. Sic, v. g. rex gratis et ex mera liberalitate proponit dare præmium victori in certamine, non vult tamen dare gratis executione. — Exinde patet responsum ad difficultatem: B. Maria potuit gratuito ad dignitatem Matris Dei prælegi, et tamen hanc dignitatem mereri.

Tertia sententia. — Inter utramque sententiam iter medium tentat P. de Rhodes (*ibidem*), et docet Deum in unico et indivisibili actu elegisse B. Mariam simul ad divinam maternitatem et ad gratiam et gloriam, quod sic probare nititur: Quoties Deus vult finem per aliqua media, non vult finem nisi per illa media, nec media nisi propter talem finem; ita ut voluntas finis et mediorum ex unico et indivisibili actu procedat. (Hanc sententiam exponit Suarez, ubi *de Prædestinatione.*)

ARTICULUS SECUNDUS

DE MERITO B. MARIE RELATIVE AD DIGNITATEM
MATRIS DEI.

QUÆRITUR *utrum et quomodo B. Maria meruerit esse Mater Dei?*

Ad responsum *præsupponendum est* 1° duobus modis intelligi posse Mariam meritam fuisse esse Dei Matrem : primo remote ac mediate, secundo proxime ac immediate. — Mediate quidem ac remote tantum meruit maternitatem, si maternitatem ipsam non meruit, sed dispositionem requisitam ut digne ac decenter fieri posset Dei mater, si nimirum ex gratia meruit eum gradum puritatis ac sanctitatis qua recte esset disposita, ac idonea præ aliis omnibus mulieribus, ut Deus incarnandus, ex ipsa carnem potius assumeret quam ex alia ulla muliere. — E contra, immediate ac proxime meruit divinam maternitatem, si maternitas fuit præmium operibus ejus debitum, ita ut Deus dependenter ab ejus operibus ipsi hanc dignitatem contulerit. — Iterum illud meritum strictum ac proprie dictum potuit esse vel de condigno vel de congruo, prout illud præmium ex justitia debitum est, vel tantum ex quadam decentia. (Ita de Rhodes, quæst. II, sect. IV; Suarez, *ibidem*.)

Præsupponendum est 2° quæstionem non moveri de merito ipsiusmet Incarnationis. Certum est enim neminem mereri potuisse id quod cuilibet merito præsupponitur. Atqui Incarnatio præsupponitur cuilibet merito; de fide enim est nullum in statu naturæ

lapsæ meritum esse nisi ex meritis Dei incarnati. Itaque quæritur tantum utrum, posito decreto Incarnationis, B. Maria mereri potuit divinam maternitatem; ad quod enucleandum :

Dico 1° : *Certe B. Maria meruit saltem remote et sensu lato dignitatem Matris Dei, id est dispositiones quibus congrue ac decenter fieret mater Dei* (Suarez, vol. I, de Incarnat., disput. X, sect. VII, Dico 1°, 2°.)

Prob. 1° Scriptura, his verbis Lucæ : *Invenisti gratiam apud Deum; ecce concipies et paries filium*. Quæ verba satis indicare videntur quod B. V. placuerit Deo, ita ut decenter facta fuerit ejus mater.

Prob. 2° ex SS. Patribus. — Non omnes textus afferemus, sed aliquos tantum ex millibus excerpeamus. Et 1° divus Augustinus ait : « Talis eligitur « Virgo de tanto mundo, quæ tantum haberet meritum ut Filium Dei in semetipsa susciperet. » 2° divus Chrysostomus : « B. Mater, ultra omnem « humanæ naturæ modum, modestiam ac temperantiam excoluit, et ob id universorum Dominum in « utero gestare promeruit. » 3° S. Hieronymus « Tante puritatis Maria extitit, ut mereretur effici mater « Dei. » 4° S. Damascenus vocat Mariam *sanctum, admirabile* ac summo Deo *dignum* templum. 5° S. Bernardus (*Serm. de Assump.*) : « Quæ vel angelica puritas virginitati illi audeat comparari, quæ digna « fuit sacrarium Spiritus sancti fieri, et habitaculum « filii Dei? » — In eandem sententiam conspirant reliqui omnes Patres, SS. Basilius, Ambrosius, Epiphanius, etc. etc. — His adde auctoritatem ipsius Ecclesiæ, cujus hæc sunt verba in precibus liturgicis : « Ut dignum Filio tuo habitaculum effici mereretur, »

et « quia quem meruisti portare, etc. » Jam vero hæc testimonia, si non probant meritum strictum ac proprie dictum, probant saltem meritum lato sensu, ut nemo diffiteri potest. Ergo...

Confirmatur ex auctoritate divi Thomæ : « Beata « Virgo dicitur meruisse portare Dominum omnium, « non quia meruit ipsum incarnari, sed quia meruit, « ex gratia sibi data, illum puritatis et sanctitatis « gradum ut congrue posset esse mater Dei. »

Prob. 3° ex ratione. — Ad stabiliendam nostram propositionem duo requiruntur et sufficiunt, nempe 1° B. Mariam fuisse decenter dispositam ut esset Mater Dei; 2° has dispositiones partim saltem meruisse. Atqui hæc duo constant. Ergo...

Et 1° fuit decenter disposita, quia, præter auctoritatem Scripturæ et traditionis quam modo attulimus, ratio satis aperte probat Deum summe bonum ac sapientem non potuisse non digne disponere personam cui tantam conferret dignitatem, et cui se ipsum in verum ac proprium Filium præberet. — 2° Partim meruit has condignas dispositiones, quia, ut dicitur infra, fuit in statu viæ ac proinde meruit augmentum gratiæ. Ergo...

Dico II° : *Quoad meritum strictum ac proprie dictum non meruit de condigno dignitatem Matris Dei.* (Ita communiter theologi post D. Thomam contra paucos.)

Prob. — Ad meritum de condigno requiritur ex una parte ut opera habeant proportionem cum præmio, et aliunde ut a Deo ordinentur ad merendum præmium, id est ut Deus promiserit conferre præmium sub conditione operum. Porro in præsentī casu hæc

duplex conditio deficit. — Et 1° probabilius, quamvis contradicat Suarez (vol. I, *ibidem*, Dico 3°), opera B. Mariæ non fuerunt proportionata tantæ dignitati, quia maternitas divina pertinet ad ordinem unionis hypostaticæ, ut jam supra diximus. Ita docent de Rhodes (*De Dignit. Matris Dei*, sect. iv, §;) — Legrand (*Curs. complet.*, pag. 842). — 2° Non adfuit ex parte Dei promissio, nullibi enim talis promissionis vestigium apparet, et aliunde opera B. Mariæ condigne fuerunt remunerata per gloriam ad quam obtinendam ordinabantur. Ergo...

Dico III° : *Probabilius meruit de congruo stricto hanc dignitatem.* Ita communiter Lugo, Suarez, Vasquez, etc., contra Legrand (*Curs. complet. ibidem*), et paucos alios; vix unum aut alterum citat Lugo.

Prob. 1° ex auctoritate. — Testimonia SS. Patrum supra allata si sensu obvio et naturali accipiuntur, hanc doctrinam exprimere videntur. Atqui non datur ratio hæc eorum verba, scilicet *meruit, digna fuit*, etc., quæ sensu obvio significant meritum proprie dictum, ad alium sensum detorquendi. Ergo...

2° *Ratione.* — Hæc sententia non repugnat, et aliunde est longe gloriosior B. Mariæ. Ergo admittenda est. Est gloriosior, quia laudabilius est mereri præmium quam illud obtinere absque merito, præterea non repugnat : si repugnaret enim, præsertim ex eo quod non esset proportio inter opera B. Mariæ et hanc dignitatem; sed, ut ait Suarez, ad meritum de congruo non requiritur tam exacta proportio, sufficit vero aliqualis quæ certe supponi potest. Ergo... (Suarez, *ibidem*)¹.

¹ Quidam inter quos Legrand (*Curs. complet. de Incarn.*, p. 842

SOLVUNTUR DIFFICULTATES

Dices contra 3^{am} conclusionem. — 1° B. Virgo non potuit mereri maternitatem quin simul meruerit Incarnationem. Atqui Incarnationem mereri non potuit. Ergo nec maternitatem.

Resp. Distingo majorem. Non potuit mereri maternitatem Dei ante decretam Incarnationem nisi meruerit etiam Incarnationem, *concedo*; non potuit mereri maternitatem Dei ex hypothesi jam decretæ Incarnationis, *nego majorem*; sed supponi potest Incarnationem jam decretam fuisse, et deinde B. Mariam maternitatem fuisse meritam. Ergo...

Inst. — Omnia merita B. Mariæ ortum habuerunt ex meritis Christi, ac proinde Incarnationem supponunt; sed decretum Incarnationis supponi nequit, quin in ipso includatur tanquam circumstantia necessaria

et 845) volunt ad meritum de congruo quod opera saltem per intentionem agentis ordinentur ad præmium, et inde concludunt B. Mariam stricte non meruisse dignitatem Matris Dei: non ita tamen opinari videntur communiter auctores.

Quidquid sit, si quæras utrum B. Maria revera desiderarit ac postularit a Deo esse Matrem Dei, scias circa hanc quæstionem non esse unanimum sensum theologorum. Nonnulli affirmant, ut Maldonatus, probareque nituntur ex his verbis angeli ad Mariam: *Invenisti gratiam apud Deum.* Porro, si gratiam invenit, aiunt, signum est quod illam quæsivit. Sed alii cum Toletio probabilius negant, videturque probari ex toto contextu mysterii Annuntiationis ubi turbatur Virgo, quærit modum, ac tandem subjicit se ipsam voluntati Dei; et sane humillima Virgo nunquam de tanto honoris fastigio cogitasset, potiusque dixisset cum humili Baptista dignam se non esse solvere corrigiam calceamentorum Matris Dei. (Ita de Rhodes, quæst. iv, sect. viii, § 4. — Legrand, *ibid.*)

ac inseparabilis maternitas divina B. Mariæ: tum quia Christus non fuit a Deo prævisus in humanitate in communi, sed in hac humanitate individuali ex Virgine concepta, tum quia decreta Dei sunt decreta perfecta, quæ proinde includunt omnes circumstantias; porro maternitas divina inter præcipuas circumstantias Incarnationis ponenda est. — Exinde sic conficio argumentum: Decretum Incarnationis fuit decretum plane et absolute gratuitum, cum omnia merita procedant ex meritis Christi. Atqui in decreto Incarnationis includitur maternitas B. Mariæ. Ergo nullo modo hanc promeruit dignitatem. Ergo...

Resp. Hanc difficultatem adeo gravem varie solvunt theologi. Alii cum Suarez et Contenson confugiunt, ut in difficultate præcedenti, ac distinctionem inter ordinem intentionis et ordinem executionis; sed illa distinctio in præsentī casu non ita videtur esse probanda, quia decretum Incarnationis non fuit tantum gratuitum in electione, sed etiam in executione. (Confer Billuatt, vol. I, *de Incarnat.* dissert. v, art. iii; et Suarez, vol. I, *de Incarnat.* disput. x, sect. vi; Contenson, *Mariologia*, dissert. vi, cap. ii, speculatio 2.) Alii cum P. de Rhodes (quæst. 2, sect. ix, § 3), in eo decreto quo Deus vult Christum esse, duo distinguunt signa rationis: primum, in quo absolute decernit Christum esse, non determinando matrem ex qua vult illum nasci, sed tantum decernit ut sit ex aliqua matre: secundum, in quo vult Christum esse dependentem a tali matre. Admissa hac distinctione, facile solvitur difficultas, et non videmus quomodo probaretur illud repugnare; ideo in hanc explicationem libenter propenderemus. (Ita Thomas ex Charmes, dissert. v,

cap. II, conclusio IV, Objicies 3°). Alii, ut Lugo (*de Incarnat.* disput. VIII, sect. VI et VII), alias explicationes exponunt, sed plus æquo difficiles aut subtiles nobis visæ sunt, et ideo has evolvere nolumus.

Unde, admissa distinctione de Rhodes, sic ad argumentum *concedo maj., distingo minor.* In decreto Incarnationis includitur quod Christus sit ex aliqua matre, *concedo*; quod sit ex hac numero matre, *nego*: prius enim cogitatur Christus nasciturus ex aliqua matre quam ex hac numero matre, et quamvis Incarnationis decretum dicat hanc numero carnem assumi, hæc caro tamen non est necessario hujus matris. Ergo...

SCHOLIUM. — Ita breviter expositis quæ fuse ac subtilius theologi scholastici disputarunt de prædestinatione B. Mariæ, hic locus esset paucis verbis ostendere quanta sit perfectio, quanta sublimitas hujus prædestinationis quam Ecclesia in precibus liturgicis summopere laudavit (*c*), quam SS Patres tam eximiis commendaverunt elogiis; sed ut intra limites compendii sistamus, illud tantum adnotare volumus quod prædestinatio B. Mariæ mire ac intime connectatur cum prædestinatione Christi, ita ut una ab alia vix separari queat. Illud præsertim elucet tum ex eo quod utriusque existentia pendeat ab uno eodemque decreto, namque Deus decernendo Incarnationem decrevit simul Christum fore nasciturum ex femina (*d*); tum ex eo quod ad unum eundemque finem fuerint præordinati, scilicet salutem animarum et redemptionem generis humani. Intendit enim specialiter Deus Mariam prædestinans, dare reginam hominibus, advocatam, matrem redemptricem quam amarent, ad

quam confugerent. (Confer, si lubet, Aug. Nicolas, Combalot, *ibidem*, de Rhodes, quæst. 1, de *Prædestinatione B. Mariæ*, passim.)

CAPUT II

DE PROPHETIIS ET FIGURIS QUÆ SPECTANT AD BEATAM VIRGINEM

Jam vidimus in capite præcedenti gloriosam Virginem mundo præexistentem in mente divina Incarnationem præmeditante ac prædefiniente. Itaque nunc lubet ipsam contemplari quasi ex mente Dei exeuntem, id est ab æternitate in tempus progredientem ipsam cum Christo semper arctissime conjunctam, ita ut ab initio mundi fuerit simul cum Messia in variis prophetiis prænuntiata, in figuris adumbrata, ac inde in toto veteri Testamento sibi præexistens. Etenim vix unum est vaticinium Messiam prænuntians quin simul aliquo modo ad beatam Virginem spectet¹. — Itaque in hoc capite quæremus utrum et quo-

¹ Hinc Aug. Nicolas inquit: « Les prophéties unissent et entrelacent si strictement les destinées de la Mère et du Fils, qu'elles obligent à les accepter ou à les rejeter ensemble, et que c'est retirer leur témoignage au Fils, que de le retirer à la mère. » Et D. Combalot (*Conf. sur la sainte Vierge*, 4e conf.): « La bienheureuse Vierge vivait dans le conseil de la Sagesse éternelle; son nom était écrit dans la pensée du Verbe, avant que les siècles fussent sortis du sein de l'éternité; et depuis le jour où le temps comme un fleuve a commencé sa course, les destinées préparées à Marie n'ont pas cessé de consoler la terre. Jésus et Marie remplissent le passé, le présent et l'avenir. La